

ВИПУСК 8

ДНІ НАУКИ

(вересень 2018 р.)

ДРУГІ ҐЕРЕТІВСЬКІ ЧИТАННЯ

**СУСПІЛЬНО-ІСТОРИЧНА ТА ПОЛІТИКО-ПРАВОВА ОЦІНКА
ТОТАЛЬНОГО ВИСЕЛЕННЯ УКРАЇНЦІВ З ЕТНІЧНИХ ЗЕМЕЛЬ
ЛЕМКІВЩИНИ, НАДСЯННЯ, ХОЛМЩИНИ, ПІДЛЯШСЯ, ЛЮБАЧІВЩИНИ,
ЗАХІДНОЇ БОЙКІВЩИНИ У 1944-1951 РР.**

УДК 001:005.745

Д 54

Д 54 Дні науки (вересень 2018 р.): Матеріали Всеукраїнських науково-практичних конференцій (м. Тернопіль, Україна, 26–28 вересня 2018 року) / Редколегія: О. М. Петровський, І. М. Вітенко, А. Janowski, В. С. Мисик, Ф. І. Полянський, І. Ф. Янюк, М. А. Мартинів, Т. О. Сергуніна // Науковий, методичний, інформаційний збірник Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти. – Тернопіль: ТОКІППО, 2018. – Вип. 8. – 191 с.

Days of Science (September 2018): Materials of All-Ukrainian Scientific and Practical Conferences (Ternopil, Ukraine, September 26-28, 2018) / Editorial Board: O. M. Petrovsky, I. M. Vitenko, A. Janowsky, V. S. Mysik, F. I. Polyansky, I. F. Yaniuk, M. Martynov, T. O. Sergunina // Scientific, methodological, information articles collection of Ternopil Regional Communal Institute of Postgraduate Pedagogical Education. - Ternopil:TRCIPPE, 2018. - Vol. 8 - 191 p.

Організатори конференції не завжди поділяють думку учасників.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти
(протокол № 7 від 12.10.2018 р.)*

УДК 001:005.745

**ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

НАУКОВИЙ, МЕТОДИЧНИЙ, ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЗБІРНИК
ВИПУСК 8

ДНІ НАУКИ
(вересень 2018 р.)
ДРУГІ ГЕРЕТІВСЬКІ ЧИТАННЯ

ЗМІСТ

ДРУГІ ГЕРЕТІВСЬКІ ЧИТАННЯ.....	6
Рудакевич О. М. Актуальні ідеї III-го надзвичайного великого збору ОУН (б) для сучасної безпекової політики української нації та держави.....	6
Вихрущ А. В. Інститут національного відродження України імені Ігоря Герети в контексті підвищення якості вищої освіти	10
Горбань Т. Ю. Без усяких двозначностей і потурань вступити в ідейну боротьбу з українським партикуляризмом: «українське питання» в етнополітичних поглядах П. Струве	13
Олещук І. О. Спілкування Ігоря Герети з політв'язнями сталінських таборів	16
Хаварівська М. Н. У вічному боргу перед метром	18
Байрак О. М., Клименко Ю. О., Царик Л. П., Черняк В. М. Життя у гармонії з природою... (до 87-річчя садівника, паркобудівника, краєзнавця, письменника, громадського діяча Василя Григоровича Корчемного)	21
Городецька О. Я. Науково-педагогічна діяльність Івана Верхратського (1846–1919 рр.)	25
Грибенко О. М. Державотворчі процеси в законодавчих актах доби Директорії УНР: історичний аспект	28
Коротіч Г. В. До проблеми духовності у працях С. Б. Кримського	31
Корсун І. В. Contribution of Ukrainian Scientists to the Development of Aviation and Astronautics	32
Лопатка Г. Ф. Збереження здоров'я підростаючого покоління через ЗСЖ при викладанні предмету «основи здоров'я»	35
Машкіна С. В. Організаційно-педагогічні умови розвитку інноваційної компетентності педагога в системі неперервної освіти	38
Місінкевич О. М. Художня модель «вибір – свобода» як основний маркер побудови власного щасливого життя (за романом Н. Шевченко «Подвійні міражі»).	41
Півень Н. М. Психолінгвістика та переклад як вид усвідомлення інформації.....	43
Сараєва О. В. Просвітницька діяльність органів місцевого самоврядування у грецьких селах Приазов'я (наприкінці XIX – на початку XX століть)	45
Сергуніна Т. О. Виявлення імпліцитної інформації тексту (на матеріалі вірша Ліни Костенко «гротеск»).....	49
Ухач В. З. Особливості національно-визвольної боротьби ОУН(б) і УПА з радянським тоталітарним режимом у 1944 році: візії сучасних українських істориків	51
Костюк С. В. Вшанування пам'яті Ігоря Герети: виставкові проекти, видання, тематичні конверти Тернопільського обласного краєзнавчого музею.....	54
Ганусевич Н. З. Краєзнавчі і науково-просвітницькі аспекти діяльності Національного заповідника «Замки Тернопілля»	58
Демидась С. Р. Патріотичне виховання особистості: психологічні аспекти	60
Коротюк З. М. Формування національної свідомості та патріотизму особистості в освітньому процесі	63
Мартинів М. А. Музейна педагогіка у ВНЗ (на прикладі археологічно-краєзнавчого музею «Джерела» історичного факультету Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка).....	65
Бунда Ю. Б. Костел Внебовзяття Пресвятої Діви Марії у Язловці: історія та архітектура	68
Гойсак В. Ю. Нова українська школа: формування компетентності у сфері культури шляхом залучення школярів до мистецьких проектів.....	70

Мицик Г. М. Щодо комплексного вирішення проблеми забезпечення закладів дошкільної освіти сільської місцевості фахівцями-логопедами	73
Стоколоса Т. А. Базарна та стаціонарна торгівля борошномельною продукцією на території Подільської губернії у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст.	76
Щербина С. П., Несторишена Д. І. Поєднання язичницьких та християнських вірувань у матеріальній культурі мешканців стародавнього Губина.....	78
Миць О. В. Летунство УГА: використання авіації під час бойових дій	81
Марчук І. С. Функціонування Кременецького шкільного інспекторату у період німецької окупації	90
Ніколасва Х. В. Філософія менеджменту	94
Самощенко М. О. Конституційно-правові повноваження гетьмана у нормативно-правових актах української держави (29 квітня 1918 р.)	97
СУСПІЛЬНО-ІСТОРИЧНА ТА ПОЛІТИКО-ПРАВОВА ОЦІНКА ТОТАЛЬНОГО ВИСЕЛЕННЯ УКРАЇНЦІВ З ЕТНІЧНИХ ЗЕМЕЛЬ ЛЕМКІВЩИНИ, НАДСЯННЯ, ХОЛМЩИНИ, ПІДЛЯШСЯ, ЛЮБАЧІВЩИНИ, ЗАХІДНОЇ БОЙКІВЩИНИ У 1944-1951 РР.	100
Венгринович О. Лемки в Україні.....	101
Бондарчук Ю. Ю. До питання про періодизацію процесів депортації українців з Польщі у 1944 – 1946 рр.....	115
Петрів Г. В. Чужі серед своїх (про нелегку долю переселенців з Польщі)	118
Костюк С. В. Лемківський народний костюм: виставкові проекти Тернопільського обласного краєзнавчого музею	121
Вецал М. В. Доля родини Кулик у контексті польсько – радянської переселенської політики.	122
Горин Н. І. « То все наша доля...».....	124
Гошій М. І. Трагедія етнічного українського населення Лемківщини, Надсяння та Холмщини у 1944-1946 роках.....	130
Деренюк Н. С. Лемки в Ридодубах.....	133
Древніцька О. І. Традиції та звичаї лемків	134
Кожан В. В. Причини і передумови повоєнної трагедії українців «Закерзоння»	138
Маркусь В. І. Жителі Козівщини – жертви тотального переселення з етнічних українських земель на території Польщі	140
Ольховий І.Р. Повсякденне життя лемків України на прикладі тернопільської громади (1944 – 2000 роки).....	148
Оніщук Л. П. Особливе місце лемківської різьби в художній деревообробці	150
Романчук М. М. «Журавлина доля українців» (З історії депортації та асиміляції українців Закерзоння на території радянської України)	153
Савко І. Є. Ти вже ніколи не повернешся додому (спогади про сумнозвісну спецоперацію «Вісла» зі слів очевидця).....	163
Савончак Р. Г. Богдан Ігор Антонич – співець Лемківщини, єднання «лемків у крисанях» з природою	166
Склярова І. В., Склярова Т. Р. Місто Сянок та його розвиток в історичному екскурсі: з давніх часів і до початку ІІ Світової війни.....	170
Стасюк Н. Я. Весільні обрядодії, атрибути і символи лемків Збаражчини	174
Щур. Л. М. Іван Мердак – історичний портрет митця	178
Пахолок А. Р. Освіта як чинник збереження національної ідентичності етнографічних груп українського народу	180
Ігнат Ю. В. Операція «Вісла» - пам'ятати, щоб не повторити.....	183

УДК 94(477.8)

Склярова І. В.,

вчитель української мови та літератури комунального закладу Великоглибочецької загальноосвітньої школи I-III ступенів імені Ярослава Стецька Тернопільської районної ради Тернопільської області.

Склярова Т. Р.,

студент ТНТУ імені Івана Пулюя, м. Тернопіль

МІСТО СЯНОК ТА ЙОГО РОЗВИТОК В ІСТОРИЧНОМУ ЕКСКУРСІ: З ДАВНІХ ЧАСІВ І ДО ПОЧАТКУ II СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Сьогодні все більше уваги приділяється питанню появи на сучасних польських землях лемків. Історики та етнографи намагаються знайти, звідки походить дана етнічна група. Місто Сянок, починаючи з 30-х років 20 століття, багато дослідників вважать культурним центром Лемківщини. В даній статті розглядається розвиток міста Сянок в історичному екскурсі.

Дотепер в науковому товаристві немає одностайної думки щодо появи лемків на території сучасної Польщі. На сьогоднішній день існують кілька теорій походження лемків-русинів – субетносу українців, що разом з бойками і гуцулами належать до карпатської частини українського населення.

В працях М. Криницького і А. Торонського висувається теорія, згідно з якою лемки походять з племені білих хорватів [3, с. 110]. Вони запропонували концепцію «народу лемків», як «четвертого східнослов'янського народу», що отримав свій початок від білих хорватів, які, за словами джерел, в VII ст. оселилися у верхньому басейні Вісли [1, с. 12].

В працях польських фахівців висловлюється припущення, що лемки завжди мешкали на теренах Карпат, і їх предками були східнослов'янські племена хорватів [2, с. 12]. Вони вважають, що існував «фракійський» народ – пастухи, які протягом століть вели кочівне життя у Карпатах. В кінці XIV ст. кочівники почали осідати – що ввійшло в історію як «волоська пастуша колонізація».

Термін «волоська колонізація» запропонував польський історик А. Стадницький (1806-1866), розглядаючи цей міграційний рух як переселення в Східні і Північні Карпати здебільшого етнічного румунського населення [6].

Найбільше дезорієнтував наукове середовище з приводу «волоської» колонізації польський етнолог К. Добровольський (1894-1987) [6]. Згідно до нього, малонаселені райони Низьких Бескидів заселило населення волоського походження, що займалося випасом худоби. Термін «волох», позначав кочівного мешканця території сучасної Румунії та назву пастуха овець.

В праці Ю. Тарновича Лемківщина розглядається як територія Карпат, яка ділиться на Низький (Лемківський Бескид), що межує на сході від джерел Сяну з Високим (Бойківським Бескидом) [11].

В даній роботі ми спробуємо відстежити на основі літературних джерел українське походження міста Сянок і тим самим спростувати волоську теорію походження русинів-лемків.

Своє найменування місто Сянок почерпнуло від назви річки, джерела котрої знаходяться біля місцевості Сянки. Воно розташоване при виході з Лупківського перевалу, на шляху в Червону Русь, через який проходив торгівельний шлях з Угорщини до Перемишльської землі.

Сянок від 981 р., як свідчить «Повість временних літ», в епоху раннього Середньовіччя перебував (із короткими перервами) у межах Київської Русі та її складових частин – Галицької й Галицько-Волинської Русі [4, с.159].

Західні землі у княжу добу мали культурні зв'язки з цілим світом. Купецькі каравани доїздили аж до Перемишля. І це була дорога, «королівський путь» галицько-володимирського літопису, що вела з півночі вздовж Сяну до Перемишля, а звідти, або вздовж Сяну, або коротшою дорогою вздовж ріки до міста Сянока [11].

Перша записана звістка про Сянок, як оборонний град, походить із часу, коли землі біля нього належали руським князям. Є про це згадка в Іпатіївському літопису, пов'язана з походом угорського князя Гейзи II у 1150 р. проти руського князя Володимира, коли його загони зайняли місто Сянок та багато сіл, а княжого посадника взяли в полон. Про роль міста свідчить також той факт, що останній був на Русі в X-XIII ст. фактично урядником, котрий від імені князя виконував адміністративну, військову, скарбову й судову владу на означеній території з резиденцією у Сяноку. Отож, у його руках були функціональні повноваження західнослов'янського каштеляна [4, с. 161].

Вже українські князі брали лемків в оборону перед наїзниками та їхнім визиском, допомагали їм також прогнати ворога з підкарпатських земель і з самих Карпат [11].

Іпатіївський літопис у двох інших місцях зазначає про роль Сянока в міждержавних русько-угорських відносинах. Звідси саме довідуємося, що в 1202 р. відбулася зустріч руської княгині, вдови князя Романа з угорським королем Андрієм. У 1205 р. відбувся з'їзд княгині Романової з угорським королем Андрашем. У 1231 р. князь Владислав Юрійович подався «до Сянока, воріт угорських». Ідеться, імовірно, про Лупківський перевал, поблизу якого розмістилося це місто. Як свідчать джерела (зокрема знахідки римських монет у долині Ослави), це був комунікаційний шлях, історія якого губиться в давніх часах. На північному боці Карпат Сянок – це головний пункт, через котрий вела дорога з Угорщини через Польщу у Русь та навпаки.

В 1241 р., татари, дійшовши до Лігніці, напали на Сянок і його частково зруйнували. Отже, це перша іноземна історична згадка про місто Сянок [11].

Ймовірно, що саме в цей період на територію Низьких Бескидів прийшли кочові племена уличів, для яких також провідною галуззю господарства було скотарство. Частка руського компоненту в процесі просування пастушого населення на північ, у Східні Карпати, постійно збільшувалася, а десь на рівні мармароського передгір'я (у гірській місцевості – на північній межі масиву свидівця), уже становила більшість.

Високий рівень політичних і культурних традицій, спільність церковно-слов'янського обряду, сприяв інтеграції південнослов'янських та руських груп населення. Це зумовило поступову асиміляцію в давньоукраїнське мовно-культурне середовище пастухів-«волохів» південнослов'янського походження [6].

Галицько-Волинське князівство було в цьому регіоні однією з впливових розвинутих держав. В 1339 році галицько-волинський князь Юрій Болеслав надав місту Сянок локаційний привілей на магдебурзькому праві. [8, с. 48]. Були запрошені німецькі колоністи, завдяки яким Сянок набув виразно німецького характеру (аж поки німці в 16 ст. не зазнали полонізації) і став

значним торгово-ремісничим осередком. Із 14 ст. русини (українці) становили меншість населення міста [7].

Руське воєводство, отож, і Сяноцька земля, користувалися цим же самим гербом та таким же прапором, як і Перемишльська, тобто двоголовим орлом під спільною короною на синьому щиті, а їхнім правом було руське [4, с. 162].

Казимир Великий близько 16 квітня 1340 року ввійшов на територію Русі, зайнявши Перемишль, Сянок та Львів. Він змушений був скласти присягу щодо шанування права, звичаїв і православної віри населення Галицько-Волинського князівства.

Проти цього виступив, однак, перемишльський староста Д. Детко. Встановивши перемир'я з татарським ханом Узбеком та Любартом Гедиміном, він примусив Казимира Великого визнати його намісником Русі. Втратив він цей титул близько 1346 р. Польський король у документах від 2 лютого й 18 листопада того ж року титулував себе спадкоємцем Червоної Русі, хоч офіційно справу цю було легалізовано лише у 1366 р. [4, с. 162].

Новий період в історії Сянока почався за Казимира Великого. Колонізація Сяноцької землі, котру розпочав цей польський монарх, була продовжена у пізніші сторіччя – XIV і XVII. Спричинилася вона також до кількаразового збільшення чисельності сіл. На першому етапі цього процесу на Сяноччину нахлинули переселенці із заходу. Це були головно поляки, але й потрапляли сюди також інші – серед них німці.

Після смерті Казимира Великого (1370), який не дочекався сина, Червона Русь перейшла (за Вишеградською й Будзинською угодами) під панування сина Карла Роберта – Людовіка Угорського. Володіння цією територією останній передав у лен Владиславу Опольському, котрий виконував функції намісника до 1378 р. Опісля володарювання на цій частині Русі знову перейняв король Людовік, який передав цю територію в правління угорським старостам. Після його смерті (11 вересня 1382 р.) Червона Русь, як і Угорщина, перейшла під панування його старшої дочки Марії, а тодішній намісник Емеріх Бебех виконував її доручення [9, с. 58.].

Повернути землі Польщі змогла лише королева Ядвіга у 1387 році. З 1434 року в Сяноці функціонували земський і гродський суди. Замок став садибою гродського старости [5, с. 23].

Старі документи про потребу будівництва церкви в Сяноці приносять цінну історичну згадку, про те що ще в 1553 р. бурмістром і лавниками були в Сяноці самі греко-католики – отже українці.

В середині XVI ст. під впливом попиту на збіжжя незвичайно стрімко розвивається фільваркове господарство, а для забезпечення йому безплатного робітника пани починають вводити панщину.

З 1772 року Сянок входив до складу Австрії як округове, а пізніше із 1864 року – повітове місто королівства Галичини та Володимирії зі столицею у Львові.

1848 р. в адміністративному відношенні поділено Галичину на три адміністративні округи, що їх назвали від їх головних міст: Львова, Кракова і Станіслава.

Адміністративна краківська округа обіймає край від Карпат аж по Вислу й поріччя Сяну, або давніші округи: Бохенський, Вадовицький, Ряшівський, Сандецький, Тарнівський та Ясельський з деякими частинами Перемиської й Сяноцької округи. Власне українська частина Сяноцької округи ввійшла в склад Львівської адміністративної округи з судовими округами в Балигороді, Ліську, Сяноці і Щавнім [11].

У 1884 році через повіт прокладено залізничне сполучення між Краковом та Львовом, завдяки чому почалися індустріалізація і зростання чисельності населення [5, с. 25].

Активно розвивалося національне і культурно-освітнє життя в західній частині Лемківщини. Так, в 1903 році, в Сяноку були відкриті філії «Просвіти» та «Сільського Господаря», Повітовий Шкільний Союз, як частина Краєвого Шкільного Союзу, та «Лемківський Банк» [11].

Під час Першої Світової війни повіт був окупований російськими військами (з 26 вересня 1914 до 11 травня 1915 року) [5, с. 26].

Розпад Австро-Угорської імперії, створення на її руїнах нових держав, вселив надію на національне визволення лемків. 3 березня 1918 року в місті (як майже в усіх галицьких містах) відбулось «Свято державності і миру» (віче) на підтримку дій уряду Української Народної Республіки, на якому були присутні близько 14 000 осіб [26, с. 23]. У листопаді 1918 р. селяни Сяніччини прийняли ухвалу про створення Східнолемківської республіки та приєднання її до ЗУНР. Упродовж 1918 – 1919 рр. вона постала як Сяноцький комісаріат Західно-Української Народної Республіки. Але невдовзі польські легіонери жорстоко розправилися з керівниками визвольного руху на Лемківщині.

У II Речі Посполитій (1918-1939) Сянок – центр повіту Львівського воєводства, який попри поразку української революції залишався культурним центром Лемківщини [5, с. 26]. Тут продовжувала видаватися національна преса, діяв музей «Лемківщина».

Уряд міжвоєнної Польщі, будучи противником українського руху, закрити велику кількість читалень «Просвіти» на території південної Польщі і лише поодинокі читальні проіснували до 1944 р. Помічниками уряду в боротьбі проти українських просвітян були речники москвофільства. Це засвідчила безпрецедентна боротьба за вкорінення православ'я на Лемківщині [10].

В результаті цієї акції 1926 – 1934 рр. до православ'я перейшло 17 сіл. У 1934 р. були вилучені від Галицької митрополії дев'ять деканатів Лемківщини і створено Апостольську адміністрацію москвофільської орієнтації. Ця акція все ж не могла перекреслити наслідків кількадесятилітньої подвижницької національної культурно-освітньої виховної праці «Просвіти» серед українського населення Лемківщини [10].

Отже, проаналізувавши історичний розвиток давнього українського народу – лемків-русинів, можна зробити висновок, що історики не прийшли до остаточної кінцевої думки щодо їх появи. Приведені у статті гіпотези, пов'язані з походженням лемків, є прикладами, які показують, що віднайти початок їх проживання на сучасній польській землі не так і легко.

Однією із цілей нашого дослідження було довести на основі літературних джерел українське походження міста Сянок і тим самим спростувати волоську теорію походження русинів-лемків.

Наведені факти свідчать, що Сянок – давнє українське місто, яке бере свій початок від часів Княжої Доби та мало розвиток до початку Другої світової війни. В результаті проведення операції «Вісла» ці історично українські землі перейшли до території сучасної Польщі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

- 1 Dziewierski M. Dylematy tożsamości. Studium społeczności łemkowskiej w Polsce / M. Dziewierski, B. Pactwa, B. Siewierski. – Katowice, 1992. – S. 11–12.
- 2 Parczewski M. Geneza Łemkowszczyzny w świetle wyników badań archeologicznych / M. Parczewski / Łemkowie w historii i kulturze Karpat / [pod red. J. Czajkowskiego]. – Sanok, 1995. – Cz. I. – S. 12.

- 3 Pol W. Górale Czuchonkowi / W. Pol / Prace z etnografii północnych stoków Karpat / [pod red. J. Babicz] / Archiwum etnograficzne. – Wrocław, 1966. – S. 110.
- 4 Бендза М. З історії православної культури Сяноцької землі / Український історичний журнал.— К., № 5 (482) за вересень-жовтень 2008. – С. 159 – 179.
- 5 Боднарчук, Ю. Ю. Шлях розпачу і надії [Текст]: соціально-економічні умови депортації та розселення на Тернопільщині українців із Польщі : монографія / Ю. Ю. Боднарчук. – Т.: Економічна думка ТНЕУ, 2012. – 331 с.
- 6 Дністрянський М. С. Роль так званої «волоської» колонізації в заселенні Українських Карпат: спроба синтетичного представлення. Режим доступу: <http://turka-ua.net/publ/7-1-0-1032#ixzz5RxTT8FNz>
- 7 Енциклопедія історії України: Т. 9. Прил. – С / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – К.: В-во "Наукова думка", 2012. – 944 с.
- 8 Калинець І. Знане і незнане про Антонича: матеріали до біографії Богдана Ігоря Антонича / І. Калинець. – 2-ге вид., виправл. і доповн. – Львів : Друкар, 2011. – 276 с.
- 9 – Кордуба М. Західне пограниччє Галицької держави між Карпатами та долинином Сяном. – Л., 1925. – 58 с.
- 10 Красовський І. Діяльність "Просвіти" на Лемківщині / І. Красовський // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. - 2010. - Вип. 19. - С. 322-325. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uks_2010_19_47
- 11 Тарнович Ю. Ілюстрована історія Лемківщини / Ю. Тарнович. – Нью-Йорк: Культура, 1964. – 285 с. Режим доступу: <http://lemko.org/books/III/>

УДК 94 (477)

Стасюк Н. Я.,

учитель української мови та літератури

Збарзької загальноосвітньої

школи І-ІІІ ст. №2 імені Івана Франка

ВЕСІЛЬНІ ОБРЯДОДІЇ, АТРИБУТИ І СИМВОЛИ ЛЕМКІВ ЗБАРАЖЧИНИ

Найменшою, але водночас найважливішою групою суспільства завжди була і залишається сім'я. Чи не найгірше, коли сім'ю розлучають. Та ще гірше, коли виривають з корінням з рідної землі. Виметені страшною сталінською мітлою на чужину, лемки не тільки не втратили, не розгубили своєї самобутньої ідентичності, високої духовності, а й зуміли пронести її в незайманій чистоті через усі випробування, злигодні та біди.

З особливою силою краса лемківської культури проявилася у весільному обряді. Упродовж століть традиційне народне весілля було одним із найважливіших чинників розвитку й збереження народної культури лемків. Адже весілля – це не лише унікальне театральне-обрядове дійство, яке відображає морально-етичні та естетичні ідеали нашого народу. У весільній обрядовості відбувається процес передачі етнокультурної інформації між поколіннями, що забезпечує спадкоємність самобутності етносу.

Традиційне лемківське весілля складалось із низки взаємопов'язаних і здійснюваних у певній послідовності обрядових актів. У сукупності вони були спрямовані на ритуальне освячення шлюбу та магічне забезпечення подальшого родинного і господарського благополуччя нової сім'ї [1, с. 242].